

KÁCOVSKÝ BĚH

2014
8. ROČNÍK
SOBOTA 30.8.2014

Vítám Vás na osmém ročníku akce Kácovský běh.

Na Kácovsku jsou přímo ideální běžecké podmínky. Zdejší kraj je průmyslem neposkvrněná přírodní oblast s čerstvým svěžím vzduchem v povodí řeky Sázavy a velmi členitým terénem.

V roce 2007 zde byl založen Kácovský běh jako jedna z akcí, kterou zastřešuje Sdružení pro rozvoj Kácovska

Na start Kácovského běhu se během uplynulých sedmi let postavilo na 323 běžců hlavního závodu ze všech koutů naší republiky, a to i včetně mezinárodního zastoupení třetího ročníku se totiž účastnili dva běžci ze slovenského Ljutomeru, pátého ročníku jeden běžec a šestého ročníku jedna běžkyně ze Slovenska. V den Kácovského běhu současně vždy z náměstí Kněžny Toskánské v Kácově probíhá i start historických vozidel Veterán Rallye Posázaví. Spojení obou akcí se osvědčilo a stalo se tak tradicí, která láká běžce, doprovod i diváky.

Kácovský běh dnes měří 19,3 km a to, čím může přilákat, je právě samotná trať vedoucí tímto malebným krajem s romantickými přírodními lokalitami, které závodníka přímo donutí být myslí i pohybem v těsném kontaktu s přírodou. Trať Kácovského běhu totiž probíhá oblastí s názvem „Český Smaragd“, který si tento mikroregion vysloužil svou jedinečnou polohou v zeleni, uprostřed lesů a je tedy opravdovým drahokamem české krajiny. Trať Kácovského běhu současně probíhá i místy značného historického významu a může tedy na principu zážitkové turistiky sloužit i jako naučná stezka. Gratuluji všem, kteří v tomto vytrvalostním běžeckém klání již obstáli, a těm, kteří se letos tuto vzdálenost teprve chystat zdolají, přeji na tomto osmém ročníku hodně sportovních úspěchů.

MUDr. Tomáš Chytka

Na trati jsou 4 občerstvovací stanice:

č. 1 a 4 lesíček v polích za prvním stoupákem po červené turistické stezce od městyse Kácova (č.1), zde současně po seběhnutí asfaltkou z Tichonic se běžci opět napojují na červenou turistickou trasu a vracejí se zpět do Kácova (č.4)

č. 2 Mazourov

č. 3 Kácovec

Značení trasy:

šipky
červené fábročky
mouka 00

O velkých vodách v Kácově

V údolí řeky Sázavy nebyly povodně ničím výjimečným. Nejstarší kronikáři je ani nezaznamenávali, zato zprávu z r. 1140 o pětihodinovém náhlém vyschnutí Sázavy u kláštera, kdy bylo možné sbírat v suchém řečišti velké ryby a raky, nám kronikář známý jako Kanovník vyšehradský zanechal.

Historické povodně v Kácově

Základní data o povodních na Sázavě publikoval L. Elleder v r. 2008. Jeho práce zahrnuje i údaje o Kácově. Vycházel z povodňových značek existujících v r. 1933 v dnes zbořeném kácovském mlýně (devět symbolů z let 1862, 1891, 1909, 1915, 1917, 1920, 1922, 1923 a 1926) a z historických zpráv.

Nejstarší záznam o povodni v Kácově pochází od Mikuláše Dačického z Heslova z března roku 1616. Uvádí, že kočí Daněk se pokoušel přejet rozvodněnou Sázavu u Kácova a utopil nejen sebe, koně, ale i cestující matku se dvěma dětmi.

Dosud nejhorší povodeň zasáhla Kácov 1. srpna v r. 1714 a zaznamenal ji místní kronikář. Voda se přivalila o půlnoci a vystoupila až ke spodnímu pokoji fary. Odhaduje se, že voda dosáhla výše 650 cm. Příčinou bylo, že se nedaleko Žďáru protrhlo v důsledku deštivých přivalů 60 rybníků. Vody Sázavy odnesly farní chlévy, chalupu převozníka, valchu, pilu i celý Pelíškův most pod městečkem. V Kácově byli pochováni dva utopení.

Roku 1715 dal první most v Kácově vystavět Karel Joachim Breda, ale ledy ho 23. února 1718 strhly a tak byl vystavěn jiný most. Další zpráva kronikáře uvádí, že k další povodni došlo 1. června 1724, kdy řeka odnesla most a polovinu jezu. Na lukách se nesklidilo žádné seno.

Roku 1735 dala Anna Marie Toskánská budovat most nový, krytý, umělecky sestavený o jediném průchodu pro vodu tak, že jeho těžiště spočívalo ve středu jeho výše, a to namísto mostu, který byl opět odnesen povodní.

Antonie Kavalírová, manželka zakladatele sázavských sklár, vzpomíná ve svých pamětech na cestu v r. 1830 z Čestína do Kácova a na Ostředek. Rodina stěhovala na šesti vozech veškerý majetek. Když přijeli ke kácovskému mostu, zjistili, že velká voda a ledy vzaly mos-

tu před velikonoce všechny pilíře a most stál jen na dvou koncích. Po mostě nikdo od té doby nejel. Ženy, děti a doprovod přešly přes most napřed, forman se poté pokřižoval a vyjel. Tak se postupně podařilo všem vozům rozkývaný most překonat a náklad převézt bezpečně na druhou stranu.

2. února 1862 byl kácovský most opět odnesen velkou vodou, a sice až do Šternberku, kde zůstal ležet na jedné zahradě. Zatím byl zřízen dřevěný most.

Nový most byl pak vystaven roku 1875. Spočíval na 4 kamenných pilířích s dvěma průchody pro vodu v řečišti a pro případ povodně se dvěma průchody a třemi kanály po levém břehu. Most sám měl dřevěnou podlahu z klád a dodnes tvoří kostru kácovského železného mostu.

V letech 1947 – 2006 byly v Kácově zaznamenány tyto stavy Sázavy:

Č.	Datum	Výška vody v Sázavě
1	16. 3. 1947	434 cm
2	19. 7. 1965	452 cm
3	14. 8. 2002	468 cm
4	14. 8. 1960	503 cm
5	30. 3. 2006	570 cm

L. Elleder uvádí, že v celém období let 1500 - 2000 se podařilo identifikovat 13 povodní s největší pravděpodobností významnějších než poslední významná povodeň z r. 2006, kterou hodnotí jako čtvrtou nejvýznamnější z let 1845 - 2007, a to v úseku od Davle po Havlíčkův Brod.

Při velkých vodách řeka nejen odnáší, ale také přináší a odhaluje. Při povodni v r. 2006 si řeka naproti Čertovce hledala novou cestu a odplavila spousty zeminy. Po opadnutí zůstaly v písku trčet opracované dřevěné kůly, patrně pozůstatek opěrného systému starého vodovodu.

Povodňové aktivity

Velká voda vyvolala vždy v Kácově řadu aktivit. Můžeme je rozdělit na: a) stavební aktivity, b) výstavbu přehrady Švihov, c) administrativní a výchovná opatření.

Stavební aktivity

Zbožnou A. M. F. Toskánskou, stavitelku barokního kácovského zámku, trápilo, že se rodiny sídlící na druhém břehu Sázavy v Račíněvsi nemohou v případě povodni účastnit bohoslužeb v kostele a tak nechala na druhé straně řeky vystavět kapli Nejsvětějšího Srdce Ježíšova. Zde se v případě nepříznivého stavu hladiny řeky konaly bohoslužby. Stavba zde stojí podnes. Stejná příčina vedla v r. 1902 ke stavbě celoroční expozitury kácovské školy v Holšicích. Často se totiž stávalo, že větší děti, které chodily do školy v Kácově, se musely vrátit domů pro vysoký stav vody, zejména v období tání ledu.

Ochráncem lidu proti povodním je svátec Jan Nepomucký. U kácovského mostu stávala jeho socha i kaple. Socha svatého Jana Nepomuckého stávala i v Podskalí u domu převozníka a dnes se nachází v zámeckém muzeu.

Přehrada Švihov

Jednou z funkcí přehrady Švihov na řece Želivce je i regulace toku. Šedesátikilometrová štola odvádí asi jednu třetinu vody, která dříve protékala Kácovem do středočeské vodárenské soustavy. O gigantičnosti stavby svědčí i to, že výška nadloží stoly pod řekou Sázavou činí 30 m. Přehrada začala plnit svou funkci v r. 1972 a jedním z jejích úkolů je každoročně v letním období od 1. 6 do 31. 8 zajišťovat kompenzační nadlepšování průtoku v profilu Kácov tak, aby minimální průtok činil 2,7 m³ za sekundu. Na základě zkušeností z období povodni v r. 2002 bylo toto opatření v manipulačním řádu doplněno o ustanovení, že celkový objem nesmí být vyšší než tři miliony m³ za celé rekreační období. Odklonění sázavských vod má trvalé důsledky pro krajinu, které lze snadno vyvodit ze základních ukazatelů: průměrný odběr pro vodárenskou soustavu činí 3,5 m³ za sekundu a běžný letní průtok v Kácově činil v červnových dnech roku 2014 6 m³ za sekundu.

Administrativní a výchovná opatření

Mezi nejhorší důsledky povodni patřily vždy ztráty na lidských životech a nejbolestivější pak byly případy dětí. Spisovatel V. Vlček vzpomíná ve svých pamětech na zkušenost ze

školy po r. 1850, která ho doprovázela ve snech ještě v pozdějším věku. Po povodni se našlo na louce u Kácova tělo neznámého utonulého chlapce, který byl pochován na kácovském hřbitově. Před pohřbem byla rakev odkryta a všichni žáci školy se shromáždili kolem mladého studeného těla. Starý učitel pak žáky varoval a připomínal, aby byli rozumní, opatrní a vyvarovali se nebezpečství.

Hlásná a předpovědní povodňová služba Českého meteorologického úřadu vychází z opatření, která zahrnují vyhlášení stupňů povodňové aktivity (SPA). Extrémní povodeň v Kácově je při hodnotě 680 cm. Orientačním bodem pro vyhlášení jsou údaje z kácovské vodoměrné stanice u železného mostu. Do automatizace měření měl na starost odečet místní pozorovatel. Zaznamenaná zjištění pak odesílal z nádražní telefonní stanice.

Krajský úřad Středočeského kraje ustanovil na návrh správce povodí 25. 6. 2009 na území obce Kácov záplavové území, které je dlouhé 2,2 km a běží proti proudu od železného mostu. Stanovením záplavového území jsou dány omezení pro stavební aktivity, těžbu nerostů, zřizování táborů, kempů nebo skladování materiálu. Na pravém břehu je hranicí záplavového území až k betonovému mostu železniční trať, na druhém břehu tvoří hraniční čáru plot fotbalového hřiště. Nad betonovým mostem je v záplavovém území budova pivovaru a cesta ke Skalce, na druhé straně tvoří hranici celá budova bývalé pily, dnes malé vodní elektrárny. Konec záplavového území daný tokem Sázavy je ukončen na úrovni zdravotního střediska.

Závěr

Dnes se rozlišují v zásadě tři druhy povodní: a) zimní a jarní v důsledku tání sněhu, b) letní v důsledku dlouhodobého deště a c) letní v důsledku krátkodobých srážek velké intenzity. Nejrizikovějším obdobím pro velké povodně Sázavy zůstává konec zimy. Jen výjimečně se se v této době objeví ledové dřevnice, ledové kry se již také neplaví po tři dny. A jen málokdy platí přísloví o 24. únoru, kdy svatý Matěj na Sázavě svou šířinou rozsekává led.

Popis běžecké trasy 19 312 m

Závodníci startují z náměstí kněžny Toskánské v Kácově a pokračují Nádražní ulicí, po přeběhnutí ocelového mostu s dřevěnou podlážkou se ostře doprava napojí na modře značenou cyklistickou stezku paralelně podél železniční trati a proti proudu Sázavy a po druhém kamenném mostě se vrátí zpět na náměstí, kde se opět představí divákům. Teprve potom běžci opouštějí městyse Kácov a vydají se boční silnicí vlevo směrem ke hřbitovu a k řece. U řeky závodníci podběhnou most pod tříproudou silnicí II/125, vystoupají nejprve pěšinou a poté odstavným pruhem této hlavní silnice a nahoře se napojí na červenou turistickou značku. Nejprve asfaltkou seběhnou pod Sporthotel a dále je červená turistická značka provede převážně lesními pěšinami do vrchu na silničku, po které vytrvalci seběhnou nad Pelíškův most, poté polními a lesními pěšinami vystoupají do Borotína, a dále seběhnou do chatové osady Mazourov a doběhnou až k potůčku před jezem. Potom závod-

níci opustí červenou turistickou trasu, a aniž by překročili potůček, vyrazí proti jeho proudu, lesní cestou překonají první a druhý brod potůčku a po jeho pravé straně míjejí tábor Na Zlatém potoce a Na Zlatých důlech, dostávají se do vesničky Kácovce a po asfaltové silnici vystoupají do Tichonic. Od tichonické kapličky pokračují stále doleva po silničce mezi poli, po které sbíhají do lesíčku a na jeho konci se běžci opět napojí na červenou turistickou značku po pravé straně a stejnou trasou se vracejí zpět. Po doběhnutí do Kácova běžci na křižovatce s Nádražní ulicí zabočí doleva a již z úvodu běhu známou trasou zamíří přes oba mosty na náměstí a na závěr běh završí seběhnutím kolem fary do cíle, který je za pivovarem u kácovského jezu.

Prakticky celá trať po vyběhnutí z městyse probíhá jen přírodními lokalitami, trasa je dostatečně členitá a náročná, povrch – asfalt, lesní cesty, polní cesta.

Hlavní závod

Den: 30.08.2014

Délka hlavní tratě pro muže a ženy: 19,312 km

Povrch: silnice, terén

Čas prezentace: 9.15 – 10.15 hod.

Čas startu: 10.30 hod.

Místo prezentace a startu:

Kácov - náměstí Kněžny Toskánské - zámecké nádvoří

Startovné: 100 Kč

Odměny: Pro 3 nejlepší v kategorii muži/ženy, pro vítěze v kategorii dle věku, tombola

Počet startujících

v hlavním závodě v roce 2013: 70

celkem včetně dětí a lidového běhu v roce 2013: 125

Mužský traťový rekord (r. 2009):

1:15:55 Jan Havelka

Ženský traťový rekord (r. 2012):

1:27:51 Markéta Hospodářzová

Lidový běh

Den: 30.08.2014

Délka hlavní tratě pro muže a ženy: 2,860 km

Povrch: silnice, terén

Čas prezentace: 9.15 – 10.15 hod.

Místo prezentace: Kácov – zámecké nádvoří

Čas startu: 10.30 hod., společně s hlavním závodem

Místo startu: Kácov – náměstí Kněžny Toskánské

Startovné: zdarma

Dětský závod

Den: 30.08.2014

Délka: předškolní děti (100 m),

mladší školní děti do 10 let (280 m)

starší školní děti nad 10 let (560 m)

Povrch: silnice

Čas prezentace: 9.15 – 10.30 hod.

Místo prezentace: Kácov – zámecké nádvoří

Čas startu: 11. 00 hod.

Místo startu: Kácov podskalí u pivovaru u jezu

Startovné: zdarma

!!! NAVŠTIVTE KÁCOVSKÝ ZÁMEK!!!
červen - září
Prohlídky s průvodcem denně kromě pondělí
9:00 - 12:00 13:00 - 16:00.
Poslední prohlídka začíná v 15:30.

www.kacovskybeh.cz
kontakt: tohyka@gmail.cz
text: Tomáš Chytka, František Procházka
foto: Jaroslav Petrásek
grafika: Eva Křížová

